

RAPPORT

Quickscan Aquathermie installatie Helmond

In het kader van Wet Natuurbescherming en Het
Natuurnetwerk Brabant

Klant: EnNatuurlijk B.V.

Referentie: BH5674-WM-RP-220207-0845

Status: S0/P01.01

Datum: 7 juli 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 42 50 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quickscan Aquathermie installatie Helmond

Sub titel: In het kader van Wet Natuurbescherming en Het Natuurnetwerk Brabant
Referentie: BH5674-WM-RP-220207-0845
Status: P01.01/S0
Datum: 7 juli 2022
Projectnaam: BH5674
Projectnummer: BH5674

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en scope onderzoek	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Plangebied en voorgenomen ingreep	2
2.1	Ligging en beschrijving van het plangebied	2
2.2	Voorgenomen ingreep	4
3	Onderzoeksvragen en -methode	6
3.1	Toetsingskader beschermde gebieden	6
3.2	Toetsingskader beschermde soorten (Hoofdstuk 3 van de Wnb)	6
3.3	Toetsingskader beschermde houtopstanden	7
4	Beschermde gebieden	9
4.1	Wettelijk beschermde gebieden	9
4.2	Planologisch beschermde gebieden (NNB)	10
5	Beschermde soorten	13
5.1	Vaatplanten	13
5.2	Grondgebonden zoogdieren	13
5.3	Vleermuizen	15
5.4	Broedvogels	16
5.5	Vissen	17
5.6	Amfibieën	18
5.7	Reptielen	18
5.8	Ongewervelden	19
5.9	Conclusie en advies	20
6	Beschermde houtopstanden	23
6.1	Wettelijk beschermde houtopstanden	23
6.2	Planologisch beschermde houtopstanden	23
7	Conclusie en advies	24
7.1	Beschermde gebieden	24
7.2	Beschermde soorten	24
7.3	Beschermde houtopstanden	24

Geraadpleegde literatuur	26
Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet- en regelgeving	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

EnNatuurlijk B.V. is voornemens een installatie ten behoeve van de opwekking van thermische energie uit oppervlaktewater (hierna te noemen: aquathermie installatie) te realiseren in Helmond. De gewenste ontwikkeling kan mogelijk leiden tot negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) beschermde gebieden, houtopstanden en/of soorten indien zij aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming moet een vrijstelling, ontheffing of vergunning worden verkregen om de ingreep uit te mogen voeren.

Het is daarom noodzakelijk om de mogelijke effecten van de ingreep op onder de Wnb beschermde gebieden, soorten en/of houtopstanden te onderzoeken. Daarnaast kan de gewenste ontwikkeling mogelijk leiden tot effecten op planologisch beschermde natuurwaarden, zoals beschermde gebieden van het Natuur Netwerk Brabant (NNB) en gemeentelijk beschermde bomen binnen het plangebied.

EnNatuurlijk B.V. heeft aan Royal HaskoningDHV opdracht gegeven om de geplande ruimtelijke ontwikkeling te toetsen aan voorgenoemde natuurwet- en regelgeving.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

Om na te gaan of (negatieve) effecten als bedoeld in de Wnb beschermde gebieden, beschermde soorten of beschermde houtopstanden kunnen optreden, is een toets nodig in het kader van de Wnb voor de onderdelen Gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2 van de Wnb), Soortenbescherming (Hoofdstuk 3 van de Wnb) en bescherming van Houtopstanden (Hoofdstuk 4 van de Wnb). Daarnaast is een toetsing aan het planologische beschermingsregime van het Natuur Netwerk Brabant (hierna: NNB) noodzakelijk om na te gaan of de ingreep effecten heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden en of er een omgevingsvergunning nodig is voor de kap van de aanwezige houtopstanden. Dit rapport geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch dan wel beleidsmatig beschermde natuurwaarden. Ook worden de mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde gebieden en soorten bepaald.

Het betreft een quickscan, een eerste verkenning of effecten kunnen optreden. De gegevens voortvloeiend uit onderhavige quickscan geven duidelijkheid over eventueel te nemen noodzakelijke vervolgstappen.

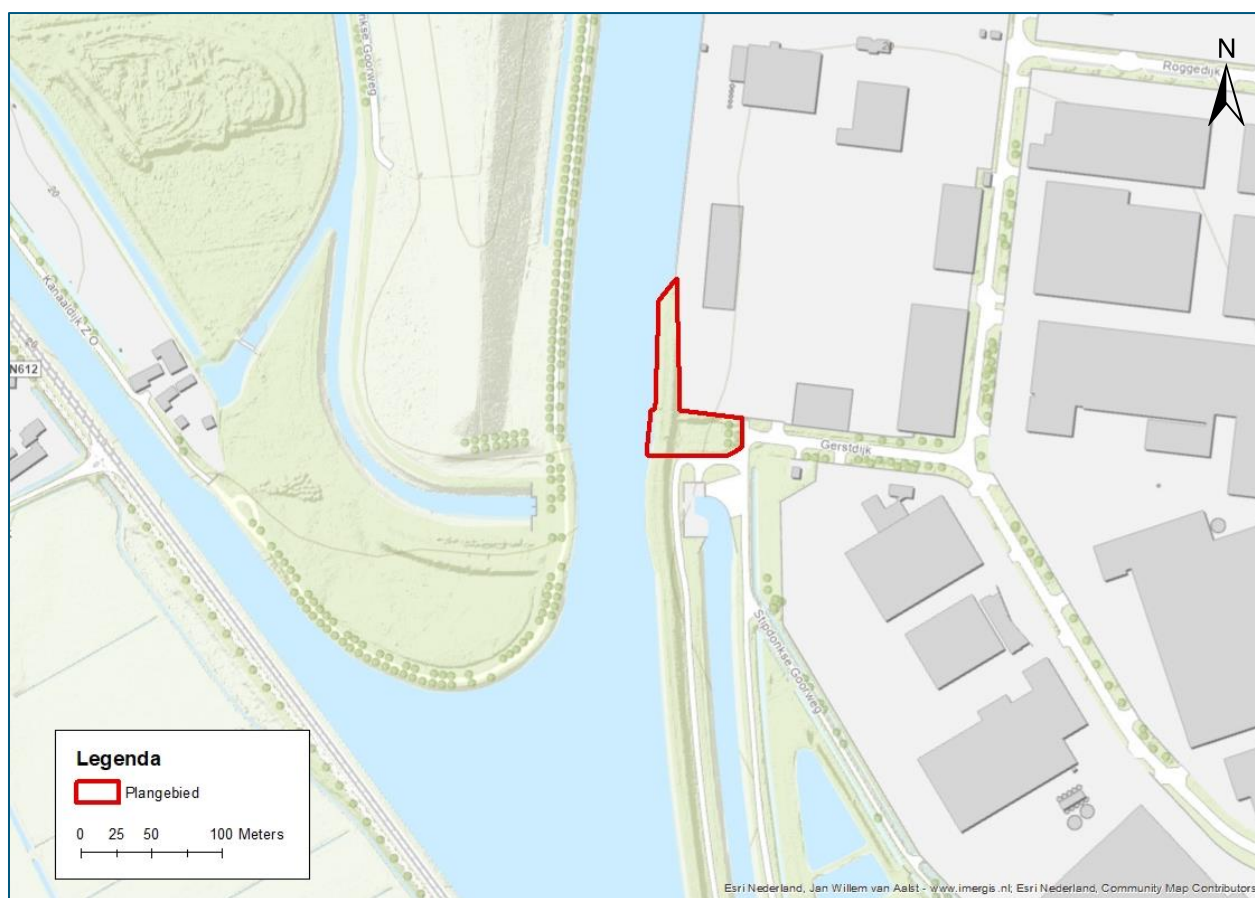
1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een indruk van het plangebied en beschrijft de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 3 beschrijft de onderzoeksvragen en -methode. Hoofdstuk 4 beschrijft de toetsing aan de wettelijke en planologische gebiedsbescherming. Hoofdstuk 5 beschrijft de toetsing ten aanzien van beschermde soorten. In hoofdstuk 6 is beoordeeld of te kappen bomen wettelijk of planologisch beschermd zijn. In hoofdstuk 7 zijn de conclusies van het onderzoek samengevat. Tot slot is een overzicht van de geraadpleegde literatuur weergegeven. In bijlage 1 is een beknopt kader van de relevante natuurwet- en regelgeving opgenomen.

2 Plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Ligging en beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen op het Bedrijventerrein Zuid Oost Brabant (BZOB) in het zuidoosten van Helmond, in de provincie Noord-Brabant. Het ligt ter hoogte van het kruispunt van de Gerstdijk en de Kadeweg. Het betreft delen van de kadastrale percelen HMD00-Z-750 en HMD00-Z-847 in de kadastrale gemeente Helmond. Het plangebied wordt in het westen begrensd door de Zuid-Willemsvaart (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). De noordzijde van het plangebied grenst aan een bedrijfsperceel van het recyclingbedrijf Bowie Recycling B.V. De zuidzijde wordt begrensd door de Kadeweg en direct daarachter de watergang Nieuwe Aa.

Figuur 2-1. Ligging en begrenzing van het plangebied (rood omlind) op het bedrijventerrein BZOB in Helmond.

Het plangebied is voor een groot gedeelte gelegen op de dijk langs de Zuid-Willemsvaart. De oevers in het plangebied zijn grotendeels beschoeid en voor een deel onbeschoeid. Alleen het zuidoostelijke deel van het plangebied is niet op de dijk gelegen en ligt daarom enkele meters lager dan de rest van het plangebied. Het noorden van het plangebied is, in tegenstelling tot het zuiden van het plangebied, niet toegankelijk voor onbevoegden doordat deze is afgesloten door een hek. Dit deel van het plangebied is alleen te betreden via recyclingbedrijf Bowie Recycling B.V. In het plangebied is voornamelijk begroeiing aanwezig die hoofdzakelijk uit gras bestaat. Verder bestaat de begroeiing in het noorden van het plangebied uit eiken en braam. In het zuiden van het plangebied zijn voornamelijk eiken en schietwilgen aanwezig. Verder is er in het noorden van het plangebied een klein hoogteverschil aanwezig. Tijdens het veldbezoek was er in het dieper gelegen deel een (tijdelijke) poel van ongeveer 20 centimeter diep aanwezig. Het is niet bekend of

in deze poel het gehele jaar water staat. Het is ook mogelijk dat deze is ontstaan door de vele regenval voorafgaand aan het veldbezoek. De afbeeldingen hieronder geven een impressie van het plangebied

Figuur 2-2. Impressie van het noorden van het plangebied waar verschillende bomen aanwezig zijn (links) en impressie van de begroeiing in het noordelijke deel van het plangebied (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-3. Impressie van de kades in het noorden van het plangebied waarbij een deel is afgewerkt met een damwand (links) en het andere deel niet (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-4. Impressie van het plangebied waar de leidingen voor de inlaat van het water zijn voorzien (links) en de locatie waar het gebouw is voorzien (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-5. Impressie van de bomen in het plangebied waar het gebouw geplaatst zal worden. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022. (Figuur 2-2 tot en met Figuur 2-5).

2.2 Voorgenomen ingreep

Het voornemen bestaat uit het aanleggen van een aquathermie installatie. Deze installatie bestaat uit een gebouw waarin zich een controleruimte, meerdere warmtepompen en andere apparatuur bevinden. Het gebouw wordt in het zuidoosten van het plangebied geplaatst en wordt aan de westkant verbonden met het oppervlaktewater van de Zuid-Willemsvaart met behulp van een aantal buisleidingen (Figuur 2-6). Dit water wordt middels de leidingen naar het gebouw gepompt om vervolgens warmte af te dragen aan een bestaand warmtenetwerk. Deze aquathermie installatie draagt dan ook bij, bij het verduurzamen van dit warmtenetwerk. De elektriciteit die nodig is voor de installatie zal afkomstig zijn van netbeheerder Enexis. Voor het voornemen wordt elders een nieuw zonnepark aangelegd waardoor voor het voornemen niet extra fossiele brandstoffen nodig zijn. Via een omvormer en transformator kan de energie van de installatie worden geleverd aan het elektriciteitsnet. Het water wordt vervolgens van het gebouw via buisleidingen naar het noorden van het plangebied gepompt en terug in de Zuid-Willemsvaart geloosd. Het water moet op enige afstand van de inlaat worden geloosd om thermische kortsluiting te voorkomen.

Voor de realisatie van de aquathermie installatie dienen op de voorziene locatie van het gebouw enkele bomen te worden gekapt. Mogelijk dienen voor de aanleg van de buisleidingen voor de inlaat van het water nog twee bomen en een struik te worden gekapt. De (mogelijk) te kappen bomen zijn in Figuur 2-7 weergegeven. Verder komen alle buisleidingen voor zowel de inlaat als de afvoer van het water ondergronds te liggen, op een diepte van circa 50 tot 80 centimeter. Het gebouw van de installatie wordt één verdieping hoog en mogelijk voor een gedeelte ingegraven. Verder zijn er enkele maatregelen genomen voor een natuur inclusieve inpassing van het gebouw. Zo krijgt het gebouw een sedumdak en wordt er halfopen verharding gebruikt bij de parkeerplaatsen. In Figuur 2-6 is een indruk gegeven van de landelijke inpassing van de installatie.

3 Onderzoeksvragen en -methode

Hieronder is per toetsingskader de werkwijze beschreven, welke gebruikt is om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de (wettelijk) beschermde gebieden, soorten en houtopstanden die in of nabij het plangebied voorkomen. Daarbij zijn de onderzoeksvragen benoemd.

3.1 Toetsingskader beschermde gebieden

Voor (natuur)gebieden geldt in Nederland dat zij op verschillende manieren beschermd kunnen zijn. Gebieden kunnen namelijk zijn aangewezen als Natura 2000-gebied en zijn dan beschermd onder Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Gebieden kunnen ook planologisch beschermd zijn, wanneer zij bijvoorbeeld zijn aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Wettelijk beschermde gebieden (Hoofdstuk 2 van de Wnb)

Voor een beoordeling of sprake is of kan zijn van effecten op beschermde Natura 2000-gebieden is het van belang na te gaan of in de nabijheid van het plangebied wettelijk beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) zijn gelegen. Hiervoor is de Atlas Leefomgeving van de Rijksoverheid geraadpleegd (RIVM, 2018). Er wordt daarnaast beoordeeld of storingsfactoren kunnen optreden (beknopte Voortoets) vanuit het project. Voor nabijgelegen gebieden is vervolgens aan de hand van de Effectenindicator nagegaan of enige relatie te verwachten is tussen de voorgenomen ingreep en de onder de Wnb geformuleerde instandhoudingsdoelen van in deze omgeving liggende Natura 2000-gebieden.

De onderzoeksvragen zijn:

- Ligt het plangebied in of in de omgeving van beschermde Natura 2000-gebieden?
- Is er een kans op het optreden van storingsfactoren vanuit het project welke mogelijke een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden?
- Is er mogelijk sprake van significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied (gelet op de doelstellingen en de staat van instandhouding)?
- Zijn er vervolgstappen nodig?

Planologisch beschermde gebieden (NNB)

Het NNB-beleid is vastgelegd in de interim omgevingsverordening van de Provincie Noord-Brabant. In de interim omgevingsverordening zijn de regels opgenomen waaraan ruimtelijke plannen moeten voldoen. Bij dit onderdeel is onderzocht of het plangebied in of nabij het Natuur Netwerk Brabant (NNB) ligt. Op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot het NNB wordt bepaald of negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB naar verwachting aan de orde kunnen zijn.

De onderzoeksvragen zijn:

- Ligt het plangebied in of in de buurt van het Natuurnetwerk Nederland (NNB)? Zo ja, wat zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB?
- Veroorzaakt de voorgenomen activiteit directe of indirecte negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB? Zo ja, welke vervolgstap is noodzakelijk?

3.2 Toetsingskader beschermde soorten (Hoofdstuk 3 van de Wnb)

Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het plangebied voorkomen, zijn op 7 februari 2022 verspreidingsgegevens van beschermde soorten van de afgelopen 10 jaar opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het plangebied en enkele kilometers rondom het plangebied. Daarnaast zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd om inzicht te krijgen in de regionale verspreiding van soorten. Door deze bestaande verspreidingsgegevens te

raadplegen, is inzicht verkregen in de aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het projectgebied.

Op woensdag 9 februari 2022 is een verkennend veldbezoek uitgevoerd (af en toe miezer, bewolkt, 10 graden Celsius, 3 Beaufort) door een deskundig ecoloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Tijdens het veldbezoek is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor voorkomende en te verwachten soorten. Door middel van een beknopte analyse van mogelijk optredende verstoring vanuit het project in relatie tot de biotoopeisen van de beschermde soorten uit het plangebied, is beoordeeld welke negatieve effecten de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op mogelijk in het plangebied voorkomende beschermde soorten.

Indien de onderzoeksresultaten voldoende zekerheid geven over het voorkomen van beschermde soorten, zijn de mogelijke (negatieve) effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten bepaald. Vervolgens is beoordeeld of overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb aan de orde is. In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en duidelijkheid over de uit te voeren werkzaamheden en uitvoeringsplanning.

De onderzoeksvragen zijn:

- Welke beschermde soorten komen voor in of nabij het plangebied of zijn op basis van aanwezige biotopen niet uit te sluiten?
- Welke (negatieve) effecten kunnen deze beschermde soorten ondervinden als gevolg van de voorgenomen activiteit?
- Kunnen voorzorgsmaatregelen genomen worden om negatieve effecten en daarmee een overtrekking van verbodsbepalingen te voorkomen? Zo ja, wat zijn die voorzorgsmaatregelen dan?
- Is nader veldonderzoek nodig om de aanwezigheid van beschermde soorten vast te stellen of uit te sluiten? Zo ja, voor welke soorten?
- Is voor het uitvoeren van de werkzaamheden een ontheffingsaanvraag in het kader van de Soortenbescherming noodzakelijk?

3.3 Toetsingskader beschermde houtopstanden

Wettelijk beschermde houtopstanden (H4 van de Wnb)

De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom (Boswet) en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare) of bestaan uit meer dan 20 laanbomen. Indien binnen bovengenoemde houtopstanden sprake is van kap, dan is het onderdeel van toepassing. Er geldt dan een meldplicht én herplantplicht. Deze herplanting hoeft echter niet altijd op dezelfde plek plaats te vinden. Dit wordt voor het onderhavige project nagegaan aan de hand van de voorgenomen kap (in oppervlakte gemeten).

Voor dit project is beoordeeld of te kappen houtopstanden binnen of buiten de bebouwde kom boswet zijn gelegen. Vervolgens is van de de betreffende opstanden buiten deze begrenzing beoordeeld of zij een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare) of bestaan uit meer dan 20 laanbomen.

De onderzoeksvragen zijn:

- Zijn er wettelijk beschermde houtopstanden aanwezig in het plangebied?
- Leidt de voorgenomen activiteit tot negatieve effecten op onder de Wnb beschermde houtopstanden? Zo ja, welke vervolgstap is noodzakelijk?

Planologisch beschermde houtopstanden (APV)

In de Algemene Plaatselijke Verordening, oftewel APV, staat de regelgeving die in de gemeente geldt. De APV gaat altijd in op regelgeving rondom openbare orde en veiligheid. Het plangebied ligt binnen de gemeente Helmond.

De onderzoeksvraag is als volgt:

- Is het aanvragen van een omgevingsvergunning voor de te kappen bomen van toepassing?

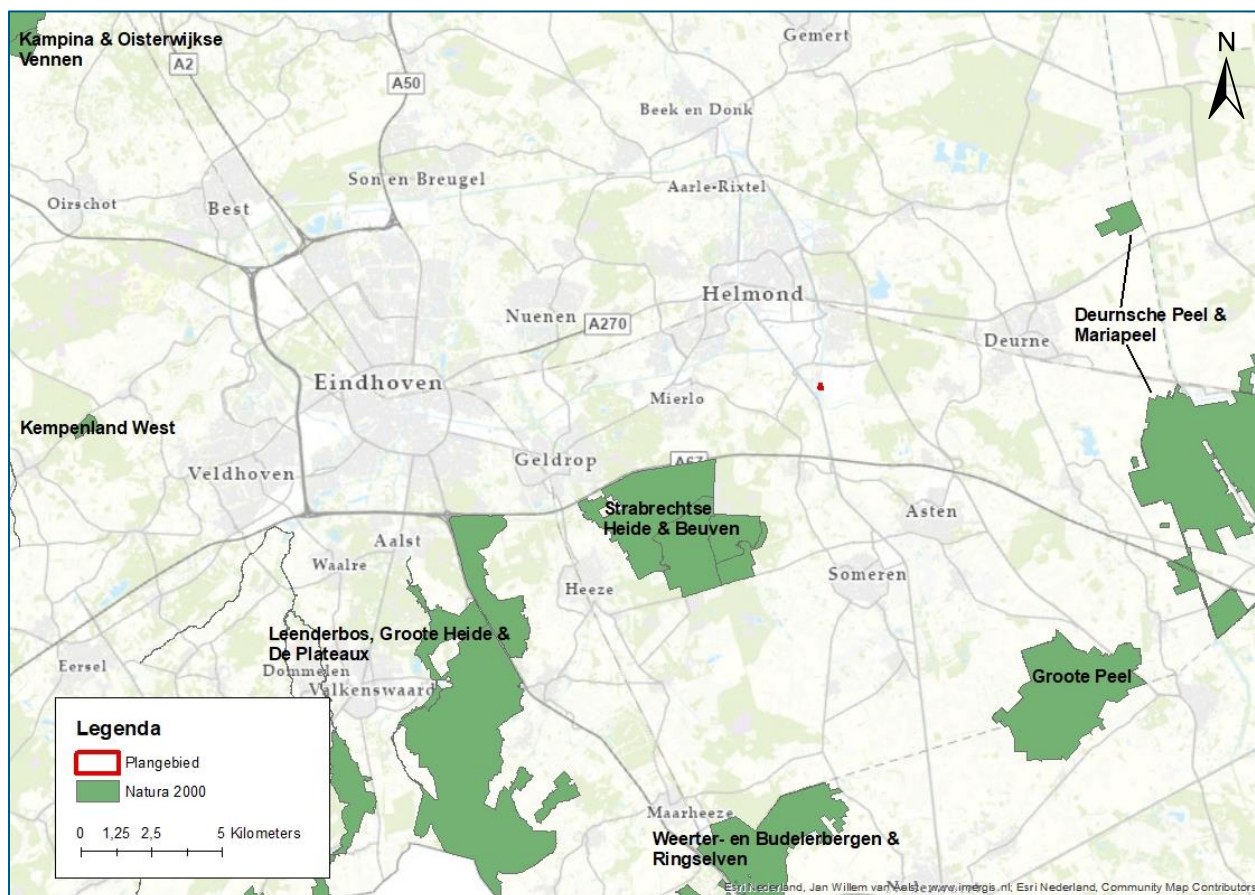
4 Beschermde gebieden

In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied wettelijk beschermde gebieden (Natura 2000) en planologische beschermde gebieden (NNB) zijn gelegen en is beoordeeld of storingsfactoren kunnen optreden (beknopte Voortoets) vanuit het project. Daarnaast wordt op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot het NNB bepaald of negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB aan de orde kunnen zijn.

4.1 Wettelijk beschermde gebieden

Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt in een stedelijke omgeving en grenst niet aan een wettelijk beschermd Natura 2000-gebied (Figuur 4-1). In de (ruime) omgeving van het plangebied ligt op circa 4,5 kilometer hemelsbrede afstand het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven. Op circa 11 kilometer hemelsbrede afstand ligt het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel. Ten zuidoosten van het plangebied ligt op circa 12 kilometer hemelsbrede afstand het Natura 2000-gebied Groote Peel. Ten zuidwesten van het plangebied ligt op circa 12 kilometer het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. Verder ligt op circa 14 kilometer hemelsbrede afstand het Natura 2000-gebied Weerter- en Budelerbergen & Ringselven. Op circa 25,5 kilometer hemelsbrede afstand ligt het Natura 2000-gebied Kempenland West. Tot slot ligt op circa 30 kilometer van het plangebied het Natura 200-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen.

Figuur 4-1. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

Mogelijk relevante storingsfactoren

De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2020) geeft een negentiental mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden. Op basis van deze storingsfactoren worden de effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld. De afstand van de Natura 2000-gebieden en hun waarden tot het plangebied is dusdanig groot dat voor de meeste storingsfactoren op voorhand kan worden uitgesloten dat deze zullen optreden als gevolg van de voorgenomen activiteit. Dit als gevolg van het gegeven dat emissies van bijvoorbeeld geluid, licht en trillingen, als gevolg van tussenliggend landgebruik als wegen en woonkernen, in combinatie met de afstand ter plaatse van geen enkele Natura 2000-gebied nog waarneembaar zijn. Bovendien grijpt de voorgenomen activiteit niet in op het regionale grondwater of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is.

Effecten ten gevolge van vrijwel alle in de Effectenindicator opgenomen storingsfactoren zijn dan ook op voorhand uitgesloten. De enige storingsfactoren waarvan op voorhand niet duidelijk is of deze relevant zijn, zijn verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht. Deze factoren worden daarom nader beoordeeld in onderstaande effectbeoordeling.

Verzuring en vermesting door stikstof uit de lucht**Aanlegfase**

Het gemotoriseerde materieel dat wordt ingezet tijdens de werkzaamheden stoot mogelijk uitlaatgassen uit waarin zich stikstofoxiden bevinden. In de nieuwe Wet Stikstofreductie en natuurverbetering is echter opgenomen dat de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase is vrijgesteld van een natuurvergunningplicht. Er is wel een verplichting om tijdens de aanlegwerkzaamheden de emissie van stikstof te beperken. Hiermee wordt beoogd dat de gebruikte machines en andere processen worden vervangen door alternatieven die voor minder stikstofuitstoot zorgen. Het bevoegd gezag moet vóór het uitvoeren van de werkzaamheden geïnformeerd worden over de invulling van voornoemde verplichting. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor de werkzaamheden dient de initiatiefnemer informatie aan te leveren over de maatregelen die bij het project worden getroffen (Website Omgevingsweb, 2021).

Gebruiksfase

Voor het voornemen wordt een aquathermie installatie gerealiseerd. Voor de elektrische energie die hiervoor nodig is zal elders een zonnepark worden aangelegd. Verder heeft het voornemen ook geen verkeer aantrekkende werking. Hierdoor is er geen sprake van een toename van stikstofdepositie in de gebruiksfase. Negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van verzuring en vermesting door een permanente toename van stikstofdepositie in de gebruiksfase zijn daarom uitgesloten.

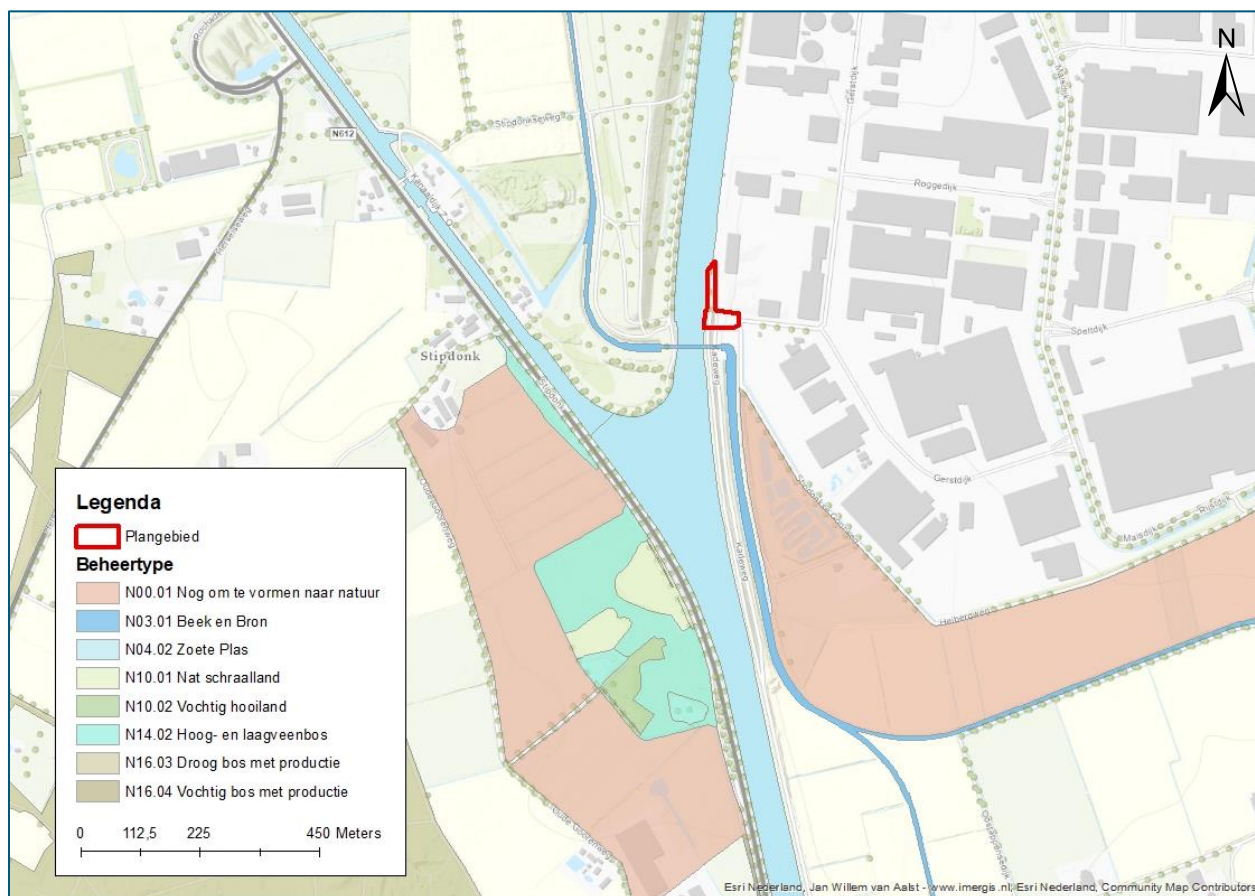
Conclusie

Zo lang de partiële vrijstelling van kracht is, zijn negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase vrijgesteld van een natuurvergunningplicht. Tijdens de aanlegwerkzaamheden dient emissie van stikstof wel beperkt te worden. Voor het voornemen zijn negatieve effecten tijdens de gebruiksfase als gevolg van stikstofdepositie uitgesloten. Overige effecten zoals effecten als gevolg van geluid, licht en trillingen zijn op voorhand ook uitgesloten.

4.2 Planologisch beschermde gebieden (NNB)

Ligging van het plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk Brabant

De ruimtelijke bescherming van het Natuurnetwerk Brabant (hierna: NNB) is in de provincie Noord-Brabant geregeld in de Interim Omgevingsverordening. In **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** is te zien dat het plangebied in het westen voor een gedeelte is gelegen binnen NNB en hier ook grenst aan NNB. Het gaat hierbij om het beheertype Zoete Plas.

Figuur 4-2. Ligging van het Natuurnetwerk Brabant en de verschillende beheertypen ten opzichte van het plangebied.

Wezenlijke waarden en kenmerken

In de bijlage bij het natuurbeheerplan Noord-Brabant staan de ecologische waarden en kenmerken per natuurgebied weergegeven. Het plangebied valt onder het Natuurgebiedsplan 'Oost-Brabant'. De wezenlijke waarden en kenmerken van het plangebied hebben de meeste overeenkomsten met de Dekzandrug tussen Rosmalen en Herpen. Langs de Zuid-Willemsvaart zijn waarnemingen bekend van enkele bijzondere plantensoorten voor die kenmerkend zijn voor het rivierengebied. Het gaat hierbij om soorten zoals Echte karwij, Kruisbladwalstro, Geel walstro en Kleine bevernel. Daarnaast fungeert de Zuid-Willemsvaart als een migratieroute voor diverse soortgroepen als ongewervelden, vogels en vleermuizen. Verder zijn de ruigte- en moerasvegetaties in de oevers en bloemrijke graslandvegetaties in de bermen van belang voor diverse planten- en diersoorten. Deze dienen dan ook gehandhaafd te worden op te worden geoptimaliseerd.

Effectbeoordeling

Conform het NNB-toetsingskader dienen ingrepen die zowel binnen als buiten het NNB plaatsvinden getoetst te worden op effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB. Het zuidwesten van het plangebied is voor een klein gedeelte gelegen in NNB. Verder grenst de rest van het westen van plangebied direct aan NNB. Het voornemen leidt niet tot ruimtebeslag van het NNB.

Het NNB-gebied grenzend aan het plangebied is voor verschillende soortgroepen van belang als migratieroute. Voor verschillende soortgroepen als ongewervelden, vogels en vleermuizen geldt dat het NNB-gebied in de eindsituatie nog steeds als migratieroute gebruikt kan worden. Zo worden er geen

constructies op het water geplaatst en zijn geen grote en/of hoge constructies direct naast het NNB geplaatst. Verder is het uitgangspunt ook dat er geen permanente verlichting gericht op het NNB wordt geplaatst.

Naar aanleiding van het veldbezoek kan geconcludeerd worden dat er in en nabij het plangebied ontbreekt aan ruigte- en moerasvegetaties op de oevers. Verder ontbreken bloemrijke graslandvegetaties in en nabij het plangebied. De aquathermie installatie heeft daarom geen negatieve effecten op deze wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB. Doordat een natuurvriendelijke oever wordt aangelegd kan zelfs gesteld worden dat het voornemen een positief effect heeft op het NNB.

Voor waterfauna in het NNB kan momenteel niet uitgesloten worden dat het voornemen leidt tot negatieve effecten. De installatie pompt water uit het NNB en loost dit vervolgens verderop terug in het NNB. De temperatuur van het lozingswater ligt enkele graden lager dan de watertemperatuur van het NNB. Dit kan effecten hebben op de waterkwaliteit en de aanwezige waterfauna. Verder kan tijdens de inlaat van het water ook waterfauna worden opgezogen. Dit wordt echter voorkomen door een filter dat bij de inlaat geplaatst wordt. Het voornemen kan mogelijk leiden tot aantasting van het NNB. Negatieve effecten op de waterkwaliteit en waterfauna van het NNB is echter bij het aanvragen van een watervergunning al beoordeeld. Deze effectenstudie is als bijlage aan de ROB toegevoegd. Hoofdstuk 3 van deze studie beschrijft de invloed van het systeem op het oppervlaktewater. In hoofdstuk 4 wordt beschreven welke invloed het systeem heeft op de omgeving. In dit rapport wordt er daarom niet verder op ingegaan.

Conclusie

Het voornemen leidt mogelijk tot aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van het grenzende NNB-gebied aan. Het uitvoeren van een nadere beoordeling van effecten op de lokale waterkwaliteit wordt echter al meegenomen bij het aanvragen van de watervergunning. Daarom is hier in dit rapport niet ver op ingegaan.

5 Beschermde soorten

In dit hoofdstuk zijn de (mogelijke) aanwezigheid van onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten beschreven en wordt voor de aanwezige habitats beoordeeld of ze geschikt zijn voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Tevens is per soort(groep) een effectbeoordeling opgenomen en worden eventuele vervolgstappen beschreven.

5.1 Vaatplanten

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in en nabij het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten.

Beschermde vaatplanten komen vooral voor op extensief beheerde en bemeste akkers en kalkrijke standplaatsen. Daarnaast komen ze voor in (natuur)gebieden met zeer schrale, zwak zure standplaatsen. In het plangebied zijn verschillende soorten aanwezig zoals grassen, speerdistel, vogelmuur en ingesneden dovennetel. In het noorden van het plangebied zijn open zandige plekken aanwezig. Dit zijn mogelijk geschikte groeilocaties voor onder de Wnb beschermde vaatplanten. Doordat er meerdere bomen aanwezig zijn ontbreekt het op deze open plekken echter aan voldoende zonlicht. Geschikte groeiplaatsen van onder de Wnb beschermde vaatplanten zijn daarom afwezig. Het voorkomen van beschermde vaatplanten is daarom op voorhand uitgesloten.

Het plangebied en de directe omgeving daarvan voorziet op grond van de geraadpleegde verspreidingsgegevens en de aanwezige biotoop niet in groeiplaatsen van onder de Wnb beschermde vaatplanten. Het is uitgesloten dat negatieve effecten op beschermde vaatplanten optreden. Het uitvoeren van nader onderzoek en/of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van eekhoorn, haas, konijn, ree en vos. Verder valt het plangebied binnen de bekende verspreiding van de aardmuis, bever, bosmuis, bunzing, das, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, huisspitsmuis, rosse woelmuis, steenmarter, veldmuis, wezel en woelrat.

Voor meer algemeen voorkomende zoogdieren waaronder aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, rosse woelmuis en veldmuis geldt dat ze in het plangebied en de omgeving hiervan kunnen voorkomen. Deze dieren kunnen gedurende de werkzaamheden negatieve effecten ondervinden zoals vernietiging van verblijfplaatsen en doden van individuen. Voor deze soorten geldt dat ze door de provincie Noord-Brabant bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn vrijgesteld van ontheffingsplicht ten aanzien van de Wnb. Ook voor de ree, vos en woelrat geldt deze vrijstelling. Het aanvragen van een ontheffing is daarom niet nodig. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen te allen tijde voorkomen of zo veel mogelijk beperkt te worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze voorzorgsmaatregelen staan beschreven in §5.9. Na de werkzaamheden blijft een groot gedeelte van het plangebied nog voldoende geschikt leefgebied voor deze soorten, permanent negatieve effecten zijn daarom uitgesloten

Bever

De bever leeft in overgangsgebieden van zoete wateren en land. Het is van belang dat op de oever bomen en struiken aanwezig zijn. Verder moet het leefgebied wateren hebben die niet opdrogen of bevriezen. Het plangebied is gelegen aan een kanaal. Echter is de oever ter hoogte van het plangebied maar gering begroeid en zijn in het plangebied maar enkele bomen aanwezig. Daarbij is een deel van de oever ook niet toegankelijk door de aanwezigheid van een damwand. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen

aangetroffen die wijzen op het voorkomen van de bever in het plangebied. Het ontbreekt in het plangebied daarom aan geschikt leefgebied voor de bever, het voorkomen van de soort kan worden uitgesloten.

Bunzing, hermelijn en wezel

De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalige landschappen met houtwallen, greppels, en sloten met overhangende vegetatie. De hermelijn komt in verschillende habitats voor zoals open plekken, bossen, houtwallen, duinen, akkers en vochtige terreinen. De enige eis die de soort aan zijn leefgebied stelt is de aanwezigheid van voldoende dekking. De wezel leeft bij voorkeur in een open, droog natuur-en cultuurlandschap. De soort komt voor in verschillende biotopen zoals bossen, duinen en wei- en akkerland. De bunzing is nachtactief en de hermelijn en wezel zijn zowel dag- als nachtactief. De soorten gebruiken voornamelijk bestaande (konijnen)holen als verblijfplaats. De bunzing kan ook gebruik maken van steenen takkenhopen, holle bomen of onder boomwortels verblijven. Naar aanleiding van het veldbezoek kan uitgesloten worden dat het plangebied geschikt leefgebied vormt voor de soorten. In het plangebied ontbreekt het aan voldoende beschutting doordat hoge vegetaties, bosschages en heggen afwezig zijn. Het voorkomen van beide soorten in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

Das

De das heeft een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met bosjes, heggen en houtwallen. De soort wordt echter ook in open terreinen waargenomen. Het is van belang dat het leefgebied voldoende dekking biedt en goed vergaafbare bodem heeft. Hierbij is het belangrijk dat de grondwaterstand ten minste anderhalve meter onder het maaiveld staat want anders wordt de burcht te vochtig. Naar aanleiding van het veldbezoek kan uitgesloten worden dat de soort voorkomt in het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn namelijk geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van de soort. Verder is het plangebied vrij nat en ontbreekt het aan voldoende bosjes, heggen en houtwallen. Hierdoor vormt het plangebied geen geschikt leefgebied vormt voor de das. Verder ligt het plangebied redelijk geïsoleerd in het landschap. In het noorden en oosten wordt het plangebied begrensd door een bedrijventerrein en ten westen wordt het plangebied begrensd door de Zuid-Willemsvaart. Ten zuiden van het plangebied is vooral grasland aanwezig en ontbreekt het aan een variatie aan bosjes, heggen en houtwallen. Doordat dassen een groot territorium kunnen hebben is het wel mogelijk dat de soort incidenteel wordt waargenomen in het plangebied. Het voornemen leidt echter niet tot aantasting van verblijfplaatsen van de soort en het plangebied is geen onderdeel van essentieel leefgebied van de das. Tijdelijke en permanente negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.

Eekhoorn

Eekhoorn komt voor in bossen maar ook in tuinen, parken en houtwallen nabij bos. In de omgeving van het plangebied ontbreekt het aan bosschages. Verder is het plangebied zelf maar gering geschikt voor de eekhoorn doordat er maar enkele bomen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen potentiële nesten of geschikte boomholten aangetroffen in het plangebied. Het voorkomen van de soort binnen het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

Steenmarter

De steenmarter is een soort die voorkomt in en nabij grote steden, dorpen en boerenerven en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Van steenmarters is bekend dat ze rust- en verblijfplaatsen creëren in kruipruimtes en loze ruimtes tussen plafonds, muren en zolders in huizen en andere gebouwen. Daarnaast maken ze ook gebruik van stapels takkenhout en kreupelhout als verblijfplaats. In het plangebied ontbreekt het aan gebouwen of stapels takkenhout en kreupelhout die door de steenmarter gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Daarbij is het plangebied maar gering geschikt als foerageergebied door het ontbreken van heggen en struiken. Verder ligt het plangebied vrij geïsoleerd in het landschap doordat deze in het noorden en oosten wordt begrensd door een bedrijventerrein en in het westen begrensd wordt door de Zuid-Willemsvaart. Het voorkomen van de soort in het plangebied is daarom uitgesloten.

Aanvullende waarnemingen

In het plangebied zijn meerdere molshopen aangetroffen. Het is daarom aannemelijk dat het plangebied leefgebied vormt van de mol. Deze soort is niet beschermd onder de Wnb maar voor deze soort geldt wel de zorgplicht. In §5.9 staan maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen.

In het plangebied komen verschillende grondgebonden zoogdieren voor, die vrijgesteld zijn van ontheffingsplicht ten aanzien van de Wnb. Negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen dienen voorkomen of zo veel mogelijk beperkt te worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Het voorkomen van andere onder de Wnb beschermde grondgebonden zoogdieren is uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek en/of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

5.3 Vleermuizen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis. Verder valt het plangebied binnen de bekende verspreiding van de gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van het landschap. Zo hebben ze verblijfplaatsen, afhankelijk van de soort, in gebouwen of in bomen. Ze gebruiken daarnaast lijnvormige structuren om zich te oriënteren in het landschap en hierlangs en ook boven open weilanden, watergangen en/of plassen te foerageren.

Verblijfplaatsen

In het plangebied ontbreekt het aan gebouwen. Het vernietigen van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is daarom op voorhand uitgesloten. In het plangebied zijn wel bomen aanwezig die voor het voornemen gekapt worden. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied geïnspecteerd en zijn geen voor vleermuis geschikte holtes of scheuren aangetroffen. Het is daarom uitgesloten dat het voornemen leidt tot het vernietigen van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Het optreden van zowel tijdelijke als permanente negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgesloten.

Vliegroutes en foerageergebied

De bomen in het plangebied maken geen deel uit van lange, aaneengeschakelde, lijnvormige elementen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vliegroute. In de omgeving van het plangebied zijn wel potentiële vliegroutes aanwezig. Zo kan de bomenrij ten westen van de Zuid-Willemsvaart en het kanaal zelf als vliegroute gebruikt worden. Deze vliegroute wordt door het voornemen niet aangetast. Zo is het uitgangspunt dat er geen permanente verlichting wordt aangebracht die gericht is op de Zuid-Willemsvaart.

De aanwezige begroeiing in het plangebied vormt potentieel foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied is relatief klein en ten westen van het plangebied is voldoende en geschikter alternatief foerageergebied aanwezig voor vleermuizen. De aanwezigheid van essentieel foerageergebied in het plangebied is daarom uitgesloten. Afhankelijk van de uitvoering van de werkzaamheden kunnen tijdelijke negatieve effecten optreden voor vleermuizen. Dit is het geval wanneer de werkzaamheden 's nachts tijdens het actieve vleermuisseizoen (grootweg half maart t/m half november) worden uitgevoerd en daarbij kunstverlichting wordt toegepast dat uitstraalt naar de omgeving. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen kunnen deze negatieve effecten, en daarmee overtreding van de Wnb, worden voorkomen. Deze voorzorgsmaatregelen staan beschreven in §5.9. Het voornemen leidt niet tot permanente negatieve effecten op vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen.

In het plangebied zijn verblijfplaatsen van gebouwbewonende en boombewonende vleermuizen afwezig. In het plangebied ontbreekt het elementen geschikt als vliegroute. Deze zijn wel in de omgeving van het plangebied wel aanwezig. Verder is het plangebied gering geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Door voldoende en geschikt alternatief foerageergebied in de directe omgeving is het plangebied geen onderdeel van essentieel foerageergebied. Wanneer de werkzaamheden 's nachts worden uitgevoerd in het actieve vleermuisseizoen (grofweg half maart t/m half november) en daarbij kunstverlichting wordt toegepast, kan dit verstoring van langsvliegende en foeragerende vleermuizen veroorzaken, hetgeen een overtreding van artikel 3.5, lid 2, van de Wnb is. Met behulp van het nemen van voorzorgsmaatregelen kan een overtreding worden voorkomen. Deze voorzorgsmaatregelen staan beschreven in §5.9.

5.4 Broedvogels

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek zijn in het noorden van het plangebied ook twee nesten waargenomen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten waarvan in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn, zijn: buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, sperwer en wespandief. Deze waarnemingen zijn vooral afkomstig van wandelgebied Stipdonk ten westen van het plangebied.

Bovengenoemde soorten kunnen grofweg worden onderverdeeld in gebouwbewonende soorten: gierzwaluw en huismus; en boombewonende soorten: buizerd, havik, sperwer en wespandief. De kerkuil broedt meestal in speciale nestkasten en af en toe in boomholten. De ooievaar broedt op hoge plekken zoals telefoonpalen, schoorstenen, kerktorens en bomen. In het plangebied ontbreekt het aan gebouwen waardoor het voorkomen van gebouwbewonende soorten kan worden uitgesloten. In het plangebied zijn wel bomen aanwezig die voor het voornemen gekapt zullen worden. Tijdens het veldbezoek zijn in deze bomen geen nesten aangetroffen van broedvogels met een jaarrond beschermd nest. Ten westen van het plangebied in het wandelgebied Stiphout kunnen wel vogels met jaarrond beschermde nesten broeden. Wanneer de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd, kan dit zorgen voor verstoring van broedvogels met nesten grenzend aan de Zuid-Willemsvaart. Dit kan leiden tot het voortijdig verlaten van het nest, hetgeen een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb.

Algemene broedvogels

Nabij het plangebied zijn verschillende waarnemingen bekend van broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten. In het plangebied is alle opgaande vegetatie geschikt als broedbiotoop voor algemene broedvogels. Tijdens het veldbezoek zijn in de eiken in het noorden van het plangebied ook twee oude nesten aangetroffen (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Deze bomen worden voor het voornemen niet gekapt. Het is wel mogelijk dat in de te kappen bomen voor aanvang van de werkzaamheden alsnog vogels tot broed komen. Als de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen, kunnen broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving worden verstoord. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb.

In het plangebied zijn nesten van jaarrond beschermde broedvogels afwezig. Mogelijk broeden deze wel ten westen van het plangebied. Wel kunnen algemene broedvogels in en rondom het plangebied tot broed komen in de opgaande vegetatie. Als werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens de broedperiode kunnen deze leiden tot het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels of het voortijdig verlaten van het nest, hetgeen een overtreding is van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. Dit geldt voor zowel broedvogels met jaarrond beschermd nest als broedvogels zonder jaarrond beschermd

nest. In het plangebied dienen voorzorgsmaatregelen te worden getroffen om negatieve effecten op broedvogels te voorkomen.

Figuur 5-1. De twee nesten die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen waarvan één nest vervallen was. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

5.5 Vissen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in en nabij het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vissen. In het plangebied ontbreekt het aan open water maar het plangebied grenst direct aan de Zuid-Willemsvaart.

De meeste beschermde vissoorten zijn soorten uit beken (elrits, beekdonderpad, beekprik), snelstromende rivieren (gestippelde alver), verlandende watergangen met een sliblaag en rijke onderwatervegetatie (grote modderkruiper), watergangen met koel en zuurstofrijk water (kwabaal) of vissoorten (Noordzeehouting, steur) die in rivieren of zijarmen hun paaiplaatsen hebben. Dergelijk biotoop ontbreekt in de Zuid-Willemsvaart. Hierdoor is het voorkomen van (beschermde) vissoorten uitgesloten. Wel kunnen in het kanaal niet-beschermde vissoorten voorkomen. Voor deze soorten geldt wel te allen tijde de algemene zorgplicht. In §5.9 wordt beschreven hoe aan deze zorgplicht kan worden voldaan.

In het plangebied ontbreekt het aan open water maar het grenst direct aan een kanaal. In dit kanaal ontbreekt het aan geschikt habitat voor beschermde vissoorten. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb is daarom niet aan de orde. Wel kunnen in het kanaal niet-beschermde vissoorten voorkomen. Voor deze soorten geldt de algemene zorgplicht.

5.6 Amfibieën

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker en gewone pad. Verder valt het plangebied binnen de bekende verspreiding van de heikikker en de kleine watersalamander.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander is een weinig kritische soort die in verschillende wateren wordt aangetroffen. De soort overwintert over het algemeen op het land maar enkele individuen overwinteren in het water. De soort wordt aangetroffen in heidegebieden, agrarisch gebied, ruderaal terreinen maar ook in steden en dorpen. De soort heeft een voorkeur voor wateren met onderwatervegetatie en een laag dode bladeren op de bodem. De Alpenwatersalamander wordt aangetroffen in verschillende landhabitaten maar heeft een voorkeur voor bossen. In en nabij het plangebied ontbreekt het aan voor de Alpenwatersalamander geschikte voortplanting- en landhabitat. Nabij het plangebied is wel water aanwezig in de vorm van een kanaal (Zuid-Willemsvaart) en een kleine ondiepe poel. In beide wateren ontbreekt het echter aan voldoende onderwatervegetatie en een laag dode bladeren op de bodem. Daarbij is in de Zuid-Willemsvaart een grote kans op predatie door vissen. Verder ontbreekt het in het plangebied aan geschikt landhabitat. Zo ontbreekt het aan bossen in het plangebied en is vooral korte vegetatie aanwezig. Het voorkomen van de soort in het plangebied is daarom uitgesloten.

Heikikker

De heikikker komt voor in hoog- en laagveen, moerassen en uiterwaarden en heeft een voorkeur voor voedselarme wateren. De landhabitat van de heikikker bestaat vooral uit heide, halfnatuurlijk grasland maar de soort wordt ook aangetroffen in bos en struweel. In intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing ontbreekt de soort meestal. De soort overwintert op het land. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt habitat voor de heikikker. Zo zijn geschikte voortplantingswateren afwezig in en nabij het plangebied. Daarbij ontbreekt het aan een variatie aan structuur in het plangebied waardoor geschikt landhabitat ook afwezig is. Het voorkomen van de soort kan daarom worden uitgesloten.

Voor algemene voorkomende soorten als bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt dat het plangebied gering geschikt is. Deze soorten zijn minder kritisch ten aanzien van hun landhabitat en hun voortplantingswater. Echter ontbreekt het in het plangebied aan een variatie aan structuur en is vooral lage vegetatie aanwezig. Daarbij is ten zuidoosten van het plangebied een sloot aanwezig waarbij in de directe omgeving geschikter landhabitat aanwezig is. Het is dan ook aannemelijk dat algemeen voorkomende amfibieënsoorten slechts incidenteel in het plangebied zullen voorkomen.

Het plangebied is niet geschikt voor streng beschermde amfibieënsoorten zoals de Alpenwatersalamander en de heikikker. Verder is het plangebied maar gering geschikt voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Deze kunnen door geschikt leefgebied nabij het plangebied incidenteel in het plangebied worden waargenomen. Overtreding van verbodsbepalingen en het uitvoeren van nader onderzoek is niet noodzakelijk.

5.7 Reptielen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in en nabij het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde reptielen. Het plangebied valt wel binnen het bekende verspreidingsgebied van de levendbarende hagedis. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die een voorkeur heeft voor heide en hoogveen maar wordt ook waargenomen langs infrastructuur en bij bos en struweel. In het plangebied ontbreekt het aan heide, hoogveen, bos en struweel. Verder ontbreekt

het in en nabij het plangebied aan een variatie aan structuur. Voorkomen van de soort in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis en andere onder de Wnb beschermde reptielen. Overtredingen ten aanzien van de Wnb zijn uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek is niet noodzakelijk.

5.8 Ongewervelden

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er in de ruime omgeving een waarneming bekend is van de kleine ijsvogelvinder. Verder valt het plangebied binnen het bekende verspreidingsgebied van de beekrombout.

Kleine ijsvogelvinder

De kleine ijsvogelvinder is een soort die voorkomt in gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen. De soort vliegt in de halfschaduw op open plekken, bospaden en langs bosranden. De waardplanten van de soort zijn wilde kamperfoelie en soms rode of gecultiveerde kamperfoelie. De waarneming is afkomstig ten westen van het plangebied uit het wandelgebied Stiphout waar verschillende houtopstanden aanwezig zijn. In het plangebied ontbreekt het echter aan bossen en is de waardplant kamperfoelie niet aanwezig. Hierdoor kan het voorkomen van de soort in het plangebied worden uitgesloten.

Beekrombout

De beekrombout leeft nabij beken en heeft een voorkeur voor zuurstofrijk, stromend water. In het plangebied en de directe omgeving hiervan ontbreekt het aan geschikt habitat voor de beekrombout. Negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten.

Aanvullende waarnemingen

In de eiken in het zuiden van het plangebied zijn sporen van de eikenprocessierups aangetroffen (Figuur 5-2). Tijdens de kap van de werkzaamheden kan hier rekening mee worden gehouden.

In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor onder de Wnb beschermde ongewervelden. Overtredingen ten aanzien van de Wnb zijn uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Figuur 5-2. Sporen van de eikenprocessierups (rood omcirkeld) die in één van de bomen in het zuiden van het plangebied zijn waargenomen. Foto: Royal HaskoningDHV, 2022.

5.9 Conclusie en advies

Het plangebied voorziet op grond van de geraadpleegde verspreidingsgegevens en de aanwezige habitats niet in een leefgebied van krachtens de Wnb beschermde vaatplanten, vissen, reptielen en ongewervelden. Ook de aanwezigheid van essentieel leefgebied van beschermde amfibieën is uitgesloten binnen het plangebied. Het overtreden van een verbodsbepaling ten aanzien van deze soortgroepen wordt niet verwacht. Het uitvoeren van nader onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk.

Het plangebied is geschikt voor meer algemeen voorkomende zoogdieren zoals muizen, egel, haas en konijn. Deze soorten zijn door de provincie Noord-Brabant echter vrijgesteld van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen voorkomen of zo veel mogelijk beperkt te worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Het plangebied is daarnaast ook geschikt voor algemene broedvogels. Negatieve effecten op deze soorten, en daarmee het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb, dienen te worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. De voorzorgsmaatregelen moeten worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Voorzorgsmaatregelen en algemene zorgplicht (ex. Artikel 1.11 van de Wnb)

In deze paragraaf zijn voorzorgsmaatregelen voorgesteld voor soorten waar (mogelijk) negatieve effecten op te verwachten zijn. Daarnaast wordt beschreven of aanvullend onderzoek noodzakelijk is en in welke

vorm dit dient te gebeuren. Voor alle soorten geldt de algemene zorgplicht. Onderstaand wordt een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

- De werkzaamheden worden zoveel als mogelijk overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Bij nachtelijke werkzaamheden wordt aangepaste verlichting gebruikt die gericht is op de bouwplaats en niet op het omringende landschap. Veel algemene en beschermde diersoorten zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht;
- In de groene delen van het plangebied wordt (indien betreden nodig is) één richting opgewerkt, zodat kleine (zoog)dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben;
- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden en ontziet daarbij plaatsen met begroeiing en/of beplanting zoveel mogelijk. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen;
- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een erkend ecooloog.
- Voor de inlaat van het water dient een filter te worden geplaatst om het opzuigen van waterfauna te voorkomen.

Broedvogels

Ontheffing voor vernietiging van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het nemen van maatregelen om (langdurige) verstoring of vernietiging van broedgevallen te voorkomen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels met en zonder jaarrond beschermde nesten is te voorkomen door:

- Buiten het broedseizoen te werken, of;
- Te zorgen dat buiten de verstoringsafstand van de broedgevallen gewerkt wordt. De ecooloog dient de jaarrond beschermde nesten in beeld te brengen en een advies te geven over de verstoringscontour;

Aanvullend geldt voor algemeen voorkomende soorten dat er in het broedseizoen gewerkt kan worden indien voorafgaand aan het broedseizoen de broedbiotoop voor vogels ongeschikt gemaakt wordt en/of;

- De werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een, voor zover mogelijk, constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringsafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringsafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.
- Een ecooloog kan het plangebied vrijgeven. Voorafgaand aan de werkzaamheden kan een erkend ecooloog het plangebied inspecteren op broedgevallen. Bij afwezigheid van broedende vogels vrijgave van het werkterrein door de ecooloog;

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken, zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedvogels te voorkomen. De te nemen voorzorgsmaatregelen ten aanzien van broedvogels dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Vleermuizen

Om het verstoren van foeragerende of langsvliegende vleermuizen, of verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen zijn de volgende maatregelen nodig:

- De aanlegwerkzaamheden bij daglicht uit te voeren van zonsopkomst tot zonsondergang of bij nachtelijke werkzaamheden aangepaste verlichting te gebruiken die gericht is op de bouwplaats en niet op het omringende landschap.

- Bovenstaande maatregel is van toepassing indien gewerkt wordt in de actieve periode van vleermuizen, indien buiten de actieve periode van vleermuizen gewerkt wordt, dus in de winterrustperiode van half november t/m half maart, zijn geen aanvullende maatregelen nodig en kan regulier licht worden toegepast, met de aantekening dat het voorkomen van verstrooiing naar de omgeving ook in de winterperiode nodig blijft ten aanzien van leefgebieden van bijvoorbeeld zoogdieren en vogels.

Bovengenoemde maatregelen ten aanzien van vleermuizen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Ecologisch werkprotocol

Om negatieve effecten op soorten en overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen dienen maatregelen te worden genomen. Deze maatregelen dienen opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol. Het ecologisch werkprotocol dient tijdens de werkzaamheden op locatie aanwezig te zijn en de mensen in het veld dienen op de hoogte te zijn van de inhoud van het ecologisch werkprotocol. Het protocol zal ondertekend worden door de initiatiefnemer, uitvoerende aannemen, begeleidend ecooloog en indien relevant overige uitvoerders. Hiermee wordt geborgd dat alle betrokkenen inhoudelijk op de hoogte zijn van het ecologisch werkprotocol en zich committeert aan de in het protocol vastgestelde afspraken. Indien nodig kan in het ecologisch werkprotocol worden opgenomen dat ecologische begeleiding noodzakelijk is. Dit is echter afhankelijk van de planning van de uit te voeren werkzaamheden.

6 Beschermde houtopstanden

Binnen het plangebied zijn meerdere bomen aanwezig waarvan een deel voor het voornemen gekapt moeten worden. In dit hoofdstuk is beschreven of de bescherming van houtopstanden, zoals bedoeld in de Wnb, van toepassing is. Daarnaast is beoordeeld of het aanvragen van omgevingsvergunning voor de kap van bomen in het plangebied voor de kap benodigd is.

6.1 Wettelijk beschermde houtopstanden

Toetsing aan de wettelijke bescherming van houtopstanden

De wettelijke bescherming van houtopstanden vanuit de Wet natuurbescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 vierkante meter (10 are) of bestaan uit meer dan 20 bomen. Indien een deel van deze houtopstand of de gehele houtopstand wordt gekapt is een het doen van een kapmelding verplicht en geldt een herplantplicht.

Het hele plangebied is gelegen buiten de bebouwde kom (Bomenkaart gemeente Helmond, 2009). In het plangebied zijn meerdere bomen aanwezig waarvan een deel wordt gekapt. De totale oppervlakte van de te kappen bomen bedraagt maximaal 875 vierkante meter. In het plangebied zijn twee op zichzelf staande houtopstanden aanwezig. Deze worden niet als één houtopstand gezien omdat de afstand hiertussen relatief groot is en de boomkronen van beide houtopstanden elkaar niet raken. Voor het voornemen wordt alleen de houtopstand in het zuiden van het plangebied gekapt. Aangezien de te kappen oppervlakte van deze houtopstand niet groter is dan 1.000 vierkante meter zijn de bomen niet onder de Wnb beschermd. Er hoeft geen kapmelding gedaan te worden bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) en een herplantplicht is niet van toepassing.

Conclusie

De te kappen bomen liggen buiten de bebouwde kom maar de totale oppervlakte van de houtopstand waarbinnen de kap plaatsvindt is kleiner dan 1.000 vierkante meter en bedraagt minder dan 20 bomen. Hierdoor is het doen van een kapmelding en het herplanten van de bomen niet van toepassing.

6.2 Planologisch beschermde houtopstanden

De houtopstanden in het plangebied zijn allemaal gelegen buiten de bebouwde kom waardoor deze beschermd zijn onder de Wnb en niet planologisch beschermd zijn. Het is daarentegen wel mogelijk dat in het plangebied monumentale bomen aanwezig zijn. Na het raadplegen van de “Bomenkaart” van gemeente Helmond (2009) is gebleken dat in het plangebied geen monumentale bomen aanwezig zijn.

Het streven is om de bomen in het plangebied of op een andere locatie terug te brengen. In overleg met de gemeente Helmond wordt bepaald of en waar dit mogelijk is.

7 Conclusie en advies

7.1 Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase zijn vrijgesteld van een natuurvergunningplicht. Wel dient emissie van stikstof tijdens de aanlegfase zoveel mogelijk beperkt te worden. Verdere vervolgstappen ten aanzien van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase zijn niet aan de orde. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie in de gebruiksfase zijn niet aan de orde. Overige effecten zoals effecten als gevolg van geluid, licht en trillingen zijn op voorhand uitgesloten.

Natuur Netwerk Brabant

Het plangebied ligt voor een klein deel binnen de begrenzing van het NNB. Verder grenst het westen van het plangebied aan NNB. Het voornemen leidt mogelijk tot aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB. Het uitvoeren van een nadere beoordeling is noodzakelijk. Dit wordt echter al gedaan voor het aanvragen van de watervergunning. Daarom is aantasting van het NNB in dit rapport niet verder beoordeeld.

7.2 Beschermde soorten

Binnen het plangebied zijn beschermde vaatplanten, vissen, reptielen en ongewervelden afwezig. Verder ontbreekt het in het plangebied aan essentieel leefgebied van beschermde amfibieën. Het uitvoeren van nader onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk.

Het plangebied is verder geschikt voor meer algemeen voorkomende zoogdieren als muizen, egel, haas en konijn. Genoemde soorten zijn door de provincie Noord-Brabant echter vrijgesteld van ontheffingsplicht ten aanzien van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen voorkomen of zo veel mogelijk beperkt te worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze voorzorgsmaatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Het plangebied is daarnaast geschikt voor algemene broedvogels. Verder zijn in de directe omgeving van het plangebied geschikte vliegroutes voor vleermuizen aanwezig. Negatieve effecten op deze soorten, en daarmee het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb, dienen te worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. De voorzorgsmaatregelen moeten worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Het ecologisch werkprotocol dient tijdens de werkzaamheden op locatie aanwezig te zijn en de mensen in het veld dienen op de hoogte te zijn van de inhoud van het ecologisch werkprotocol. Het protocol zal ondertekend worden door de initiatiefnemer, uitvoerende aannemen, begeleidend ecooloog en indien relevant overige uitvoerders. Hiermee wordt geborgd dat alle betrokkenen inhoudelijk op de hoogte zijn van het ecologisch werkprotocol en zich committeert aan de in het protocol vastgestelde afspraken.

7.3 Beschermde houtopstanden

Het gehele plangebied is gelegen buiten de bebouwde kom. Dat betekent dat er mogelijk sprake is van kap van houtopstanden, zoals bedoeld in de Wnb. Echter is de te kappen oppervlakte kleiner dan 1.000 vierkante meter en worden minder dan 20 bomen gekapt. Het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming is niet van toepassing. Er hoeft ook geen kapmelding gedaan te worden en herplantplicht is niet van toepassing. Verder is na het raadplegen van de “Bomenkaart” van gemeente Helmond (2009) gebleken dat in het plangebied geen monumentale bomen aanwezig zijn. In overleg met de gemeente wordt bepaald of de bomen in het plangebied of op een andere locatie kunnen worden herplant.

Geraadpleegde literatuur

- <https://www.ravon.nl/>, informatie over amfibieën en reptielen
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>, informatie over de verspreiding van beschermde soorten
- <https://www.vleermuis.net/>, informatie over vleermuizen
- <https://www.vlinderstichting.nl/>, informatie over vlinders en libellen
- <https://www.vogelbescherming.nl/>, informatie over vogels
- <https://www.zoogdiervereniging.nl/>, informatie over zoogdieren
- Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerd 08 december 2020), <https://noord-brabant.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9930InterimOvrgc-1220>, geraadpleegd op 10 februari 2022
- Ministerie van LNV, 2014. Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Verkregen op: <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>, geraadpleegd op 10 februari 2022
- NDFF. Nationale Databank Flora en Fauna. Gegevens van afgelopen 5 jaar, geraadpleegd op 7 februari 2022. Verkregen op: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>
- RIVM, 2018. Atlas Leefomgeving, Natura 2000-gebieden. Verkregen op: <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>, geraadpleegd op 10 februari 2022
- Website Omgevingsweb (2021). Wet en Besluit stikstofreductie en natuurverbetering: een verlichting voor de bouwsector. <https://www.omgevingsweb.nl/nieuws/wet-en-besluit-stikstofreductie-en-natuurverbetering-een-verlichting-voor-de-bouwsector/>, geraadpleegd op 10 februari 2022

Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet- en regelgeving

In Nederland is de bescherming van bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) een tweetal hoofdstukken die relevant zijn voor voorliggend voornemen. Hoofdstuk 2 van de Wnb gaat over de bescherming van Natura 2000-gebieden en hoofdstuk 3 over de bescherming van soorten.

A1.1 Beschermde gebieden (Natura 2000 - Wnb hoofdstuk 2)

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in de (ontwerp)aankwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de (in ontwerp) aangewezen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten in het gebied of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is, of dat het behoud ervan op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd.

Projecten of handelingen die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en bijbehorende instandhoudingsdoelen zijn conform artikel 2.7 van de Wnb in beginsel niet toegestaan. Een Voortoets in de oriëntatiefase kan uitsluitend geven of het plan geen negatieve effecten heeft (geen vervolg) of dat een passende beoordeling vereist is.

In de passende beoordeling worden het projecteffect beoordeeld, in cumulatie met overige vergunde projecten en/of handelingen, die gevolgen hebben voor dezelfde instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied waar het project effect op heeft. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, dient eerst gekeken te worden of mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten op te heffen. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk dan volgt de ADC-toets, waarbij eerst gekeken moet worden of er geen alternatieven zijn, of er dwingende redenen van groot belang van toepassing is en of compensatie mogelijk is om de significant negatieve effecten op te lossen.

A1.2 Beschermde soorten (Wnb hoofdstuk 3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving.

Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Beschermingsregimes

Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de ‘nationale’ andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Het bevoegd gezag voor dit project is de provincie Noord-Brabant.

Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Noord-Brabant zijn in Tabel 2 weergegeven. De algemene zorgplicht (artikel 1.11) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 1. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art. 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	
Art. 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

Tabel 2. Soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen in Provincie Noord-Brabant.

Grondgebonden zoogdiersoorten			Amfibieën
Aardmuis	Haas	Tweekleurige bosspitsmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Huisspitsmuis	Veldmuis	Gewone pad
Dwergmuis	Konijn	Vos	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Ondergrondse woelmuis	Woelrat	Meerkikker
Egel	Ree	Wild zwijn	Bastaardkikker (middelste groene kikker)
Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis		

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant".

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

A1.3 Bescherming van houtopstanden (Wnb hoofdstuk 4)

In de Wnb is de bescherming van houtopstanden geregeld. Het doel van de regels met betrekking tot houtopstanden onder de Wnb is de instandhouding van het bosareaal. Om deze doelstelling te realiseren blijven de meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod ingeval van houtkap bestaan. De kap dient daarbij wel nog steeds een bepaalde omvang en locatie te hebben. Enkel houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom worden gereguleerd.

De voormalige boswet is grotendeels overgenomen in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Bij de kap van ten minste 10 are of meer dan 20 bomen is een kapmelding verplicht. De Wet natuurbescherming hanteert het principe van 1-op-1 compensatie, beter bekend als de herplantplicht. Dunningswerkzaamheden

in het kader van natuurbeheer of boskap ten behoeve van realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied zijn in beginsel vrijgesteld van herplantplicht, maar dienen wel gemeld te worden. Verder zijn bijvoorbeeld fruitboomgaarden, lijnvormige beplantingen van wilgen of populieren, kerstbomen en houtopstanden op erven en tuinen vrijgesteld van bescherming.

Meldplicht ten aanzien van de voorgenomen kap

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie. In artikel 4.2 is namelijk opgenomen dat het verboden is een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. De provincie kan bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op de gegevens die bij de melding worden verstrekt, de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en de wijze waarop de melding wordt gedaan.

Herplantplicht en vrijstellingsmogelijkheid

Een eigenaar moet binnen drie jaren na het vellen of het tenietgaan van de houtopstand zorgdragen voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting, bedoeld in het eerste lid.

Gedeputeerde staten kan ontheffing verlenen van het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels. Deze regels kunnen onder meer betrekking hebben op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de gevelde houtopstand.

Kapverbod

De melding vergemakkelijkt de controle op de uitvoering van deze plicht tot herbeplanting en maakt het mogelijk voor gedeputeerde staten om een kapverbod op te leggen. Het kapverbod kan door gedeputeerde staten telkens voor ten hoogste vijf jaar worden opgelegd ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

A1.4 Planologische gebiedsbescherming (Natuur Netwerk Brabant)

Natuurgebieden die onderdeel zijn van Natuurnetwerk Nederland worden planologisch beschermd via de provinciale Verordening Ruimte. In de provincie Noord-Brabant wordt specifiek gesproken over Natuurnetwerk Brabant, kortweg het NNB. Het NNB is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met natuurwaarden van (inter-)nationaal belang, zoals de bossen, de heide en vennen, de stuifduinen, de schraalgraslanden, de rivieren en beken. Het doel van het NNB-beleid is het veiligstellen van ecosystemen en het realiseren van leefgebieden met goede condities voor de biodiversiteit. Deze leefgebieden zijn belangrijk voor dier- en plantensoorten. De provincie Noord-Brabant zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe. De regels voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is in Noord-Brabant geregeld in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant¹.

¹ Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerd 08 december 2020), <https://noord-brabant.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9930InterimOvrgc-1220>, geraadpleegd op 25 oktober 2021.

Voor ingrepen binnen het NNB die schade toebrengen aan of anderszins negatieve effecten hebben op de waarden van een NNB-gebied geldt het zogenaamde “nee, tenzij regime”. Dit betekent dat ingrepen die significant de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB aantasten niet zijn toegestaan, tenzij

- 1) er sprake is van een groot openbaar belang,
- 2) er geen reële andere mogelijkheden zijn, én
- 3) de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd door een activiteit of een combinatie van activiteiten die mede tot doel heeft de kwaliteit of kwantiteit van het NNB of de Ecologische Verbindingszone per saldo te verbeteren. In geval van directe negatieve effecten op de aangewezen wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden die onder het NNB vallen, geldt een compensatieplicht.

Bovenstaande geldt ook voor ingrepen buiten het NNB die negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB, de zogeheten externe werking.